

ПРИСТУПА Євгеній

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
<https://orcid.org/0000-0001-7862-4567>
 e-mail evgenprystupa@gmail.com

БОДНАР Іванна

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
<https://orcid.org/0000-0002-7083-6271>
 e-mail ivannabodnar@ukr.net

ПИСКО Юлія

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
<https://orcid.org/0009-0003-2084-9343>
 e-mail majboroda.julia@gmail.com

ВАГОМІСТЬ ПІДКРИТЕРІЇВ ЕКОНОМІЧНОГО ВПЛИВУ МІЖНАРОДНИХ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ НА РОЗВИТОК ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Важливим завданням сучасних досліджень є визначення вагомості окремих підкритеріїв економічного впливу міжнародних спортивних змагань для розробки обґрунтованої системи оцінювання їх ефективності. Це дозволить сформулювати науково обґрунтовані рекомендації щодо планування спортивних подій та використання їхнього потенціалу для розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Мета дослідження – визначити вагомість підкритеріїв економічного впливу міжнародних спортивних змагань на розвиток фізичної культури і спорту в Україні та встановити найбільш інформативні показники для комплексної оцінки цього впливу. Методи. У 2024-25 роках із застосуванням гугл-форм провели опитування (анкетування) експертів галузі економіки спорту (n=23). Результати. Зростання туристичних потоків та обсяг інвестицій у спортивну інфраструктуру є найбільш інформативними підкритеріями економічного впливу, що підтверджує їхній довгостроковий ефект для галузі. Кількість створених робочих місць також має вагоме значення, особливо для регіонального економічного розвитку. Водночас доходи від реклами та спонсорства потребують посиленого використання, щоб підвищити їхній вплив на економіку. Встановлено, що найбільш інформативними показниками є обсяг загальних інвестицій в будівництво та модернізацію спортивних об'єктів, середня вартість інвестицій на одного мешканця та інвестиції у підтримку спорту для населення зміна у кількості туристів, додаткові витрати туристів та загальна кількість відвідувачів, показник нових робочих місць, створених під час організації змагань, загальний обсяг доходів від реклами та спонсорства. Висновок. Комплексне використання цих показників забезпечує більш повну картину економічних вигод від проведення спортивних подій.

Ключові слова: інвестиції, туристи, реклама, робочі місця.

<https://doi.org/10.31891/pcs.2025.3.8>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах глобалізації міжнародні спортивні змагання розглядаються як стратегічний ресурс для підвищення міжнародного іміджу держави, розвитку спортивної інфраструктури та стимулювання економічної активності [1, 2]. Їхній вплив виходить за межі спортивної сфери, охоплюючи соціально-культурний простір, сферу туризму та регіонального розвитку. Разом із тим, ефективне використання потенціалу таких подій потребує системного підходу до планування та оцінювання їхніх наслідків, що зумовлює актуальність наукових досліджень у цій галузі.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасна література щодо економічного й соціального впливу міжнародних спортивних змагань демонструє як консенсусні положення, так і значну дисперсію в оцінках наслідків заходів різного масштабу. Загальні емпіричні висновки вказують на потенціал спортивних подій стимулювати інвестиції у спортивну та транспортну інфраструктуру, поживляти туристичні потоки, створювати тимчасові та довготривалі робочі місця, а також підвищувати ділову активність у регіонах-«господарях» [3]. У цьому контексті Toohey та Veal відзначають, що великі спортивні події можуть стати каталізатором масштабних капіталовкладень і розвитку спортивної індустрії, якщо відповідні інвестиції супроводжуються

планом довгострокового використання інфраструктури [4].

Разом з тим, Misener і Schulenkorf підкреслюють, що соціально-економічна віддача має неоднорідний характер і залежить від локального контексту, дизайну заходу та застосованої стратегії роботи з громадами: позитивні наслідки найчастіше виникають тоді, коли організатори орієнтуються на розвиток локальних активів і залучення місцевих стейкхолдерів (asset-based community development) [5]. Це означає, що просте «проведення змагання» не гарантує мультиплікаційного ефекту – потрібна цільова політика щодо спадщини, навчальних програм, партнерств з бізнесом та громадою.

Weed у своїй праці уточнює роль спортивних подій у сфері громадського здоров'я: на відміну від гучних, але короткочасних економічних ефектів, вплив на довготривалі зміни поведінки населення (зростання рівнів фізичної активності, профілактика хвороб) є опосередкованим і потребує окремих програм просвітництва та інтеграції в місцеві системи охорони здоров'я [6]. На основі цього автор наголошує: без системних освітніх і програмних ініціатив інвестиції в інфраструктуру самі по собі рідко трансформуються у сталий приріст фізкультурної активності населення.

Оглядні дослідження та мета-аналізи (у тому числі García та de Wolff) вказують на ще одну вимірність – іміджевий ефект: великі події можуть суттєво підвищити міжнародну видимість та привабливість країни, що, у свою чергу, може полегшити залучення інвестицій у суміжні сектори [3]. Проте економічні вигоди зазвичай розподіляються нерівномірно між секторами і групами населення, а супутні витрати (організація, обслуговування, забезпечення безпеки) можуть зменшити чистий ефект у короткостроковій перспективі [4, 5]. Отже, дані роботи консолідують думку: потенціал великих спортивних заходів реальний, але реалізація потенціалу вимагає планування спадщини, захисту інтересів локальних громад і інтеграції з програмами суспільного здоров'я [3–6].

Дослідження [7] також вказують на те, що короткострокові економічні ефекти, зокрема зростання витрат туристів і тимчасове збільшення зайнятості, не завжди

конвертуються у сталий розвиток фізичної культури та спорту.

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Оглянуті джерела також чітко виявляють прогалини в знаннях та методології, актуальні для національного контексту (зокрема України в умовах війни). По-перше, існує недостатня кількість досліджень, які кількісно визначають вагомість окремих підкритеріїв економічного впливу (інфраструктурні інвестиції, туристичні надходження, зайнятість, мультиплікаційний ефект) в умовах обмежених ресурсів та безпекових ризиків [8]. Brown і Massey вказують на те, що освітні (learning) та іміджеві ефекти мають довгострокову природу і потребують часових рядів і стандартизованих індикаторів для порівняння між випадками [8]. В українських дослідженнях (Пристапа та співавт.) підкреслено також необхідність адаптувати існуючі методики оцінки до воєнного контексту, де витрати на безпеку, внутрішня переміщеність населення та руйнування інфраструктури радикально змінюють стандартну модель впливу [9,10].

По-друге, на рівні методології відсутня єдина система показників, яка б дозволяла зіставляти коротко- та довгострокові ефекти спортивних заходів щодо розвитку фізичної культури й спорту. Дослідження [7] демонструють, що тимчасове зростання зайнятості та туристичних витрат далеко не завжди трансформується у стійке зростання базових показників здоров'я та регулярної фізичної активності населення. У зв'язку з цим українські автори наголошують на потребі розробити комплексну матрицю індикаторів, що включатиме економічні, соціальні, освітні та здоров'язбережувальні критерії [9, 10].

По-третє, бракує емпіричних робіт, що оцінюють ефективність використання інфраструктурної спадщини у постконфліктних умовах: як перетворити нові об'єкти у доступні майданчики для довготривалого розвитку фізичної культури, а не залишити їх як дорогі «біти» нерухомоті. Це питання прямо пов'язане з управлінською та політичною здатністю реалізувати

спадщину у суспільну користь – аспект, який розглядають як ключовий у Toohey & Veal [4] та у Misener & Schulenkorf [5].

Отже, в українознавчому контексті залишаються невирішеними такі блоки питань:

- визначення та ранжування підкритеріїв економічного впливу міжнародних спортивних змагань в умовах воєнної економіки;

- розробка інструментів оцінки довготривалих ефектів (освітніх, здоров'язбережувальних, соціальних) від проведення заходів;

- моделі перетворення тимчасових економічних вигод у стійкий розвиток спортивної індустрії та фізкультури на місцях.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Ці розриви у знаннях і є предметом поставленої статті, що має на меті – визначити вагомість підкритеріїв економічного впливу міжнародних спортивних змагань на розвиток фізичної культури і спорту в Україні та встановити найбільш інформативні показники для комплексної оцінки цього впливу.

Методи дослідження.

Методи. Провели опитування (анкетування). Укладена нами анкета складалася з 3 частин. У першій частині ми мали на меті обґрунтувати актуальність наукових досліджень. В другій частині з'ясовували наскільки інформативними є розроблені нами критерії, підкритерії і показники для оцінювання величини впливу міжнародних спортивних змагань на розвиток фізичної культури і спорту держави. Для цього застосовували відкриті і закриті питання. В закритих питаннях респондентам потрібно було за 7-рівневою шкалою Лікерта оцінити значущість критеріїв. У відкритих питаннях вони мали можливість додати важливі, на їхню думку, критерії для оцінювання величини впливу міжнародних спортивних змагань на розвиток фізичної культури і спорту держави, які не були згадані нами. Третя частина – соціологічна. З'ясовували вік респондента, посаду на час проведення Євро-2012, аспекти або приклади, що підтверджують експертність у сфері економіки спорту, науковий (освітній) ступінь, наукове звання.

Учасниками дослідження стали 23 експерти у галузі економіки спорту. Експертність підтверджується такими даними: 69,6 % опитаних мають практичний досвід, 52,2 % – освіту та наукові здобутки в цій сфері. Третина респондентів (30,4 %) займалася дослідженнями економічного впливу спорту, а 39,1 % є членами професійних організацій, пов'язаних із темою дослідження. Кожен третій експерт (34,8 %) активно бере участь у публічній діяльності, а 21,7 % – у проєктній роботі. Середній вік експертів складав $56,56 \pm 13,38$ років. Охоплення представників різних вікових груп було репрезентативним.

Організація дослідження. В листопаді 2024 – січні 2025 провели опитування експертів із застосуванням гугл-форм.

Статистичний аналіз. Обчислювали середнє арифметичне, і його стандартне відхилення, коефіцієнт варіації Пірсона (V , %). Оскільки за жодним із показників сукупність даних не була одноманітною ($V \leq 10\%$), аналізували кількість (%) експертів, які присвоїли відповідну оцінку (від 1 до 7) кожному критерию.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Аналіз оцінок підкритеріїв економічного впливу міжнародних спортивних змагань показує, що обсяг інвестицій у спортивну інфраструктуру має високу інформативність (рис.1).

Зростання туристичних потоків та обсяг інвестицій у спортивну інфраструктуру є найбільш інформативними підкритеріями економічного впливу, що підтверджує їхній довгостроковий ефект для галузі. Кількість створених робочих місць також має вагоме значення, особливо для регіонального економічного розвитку. Водночас доходи від реклами та спонсорства потребують посиленого використання, щоб підвищити їхній вплив на економіку.

Іншими, важливими, на думку експертів, можуть слугувати такі підкритерії для оцінювання величини економічного впливу міжнародних спортивних змагань на розвиток фізичної культури і спорту держави: фінансові можливості на певний період часу; інвестиції в туристичну та транспортну

інфраструктуру яка стане основою росту доходів в майбутньому; активізація міжнародних зв'язків та авіасполучення,

вступ до світових економічних об'єднань тощо.

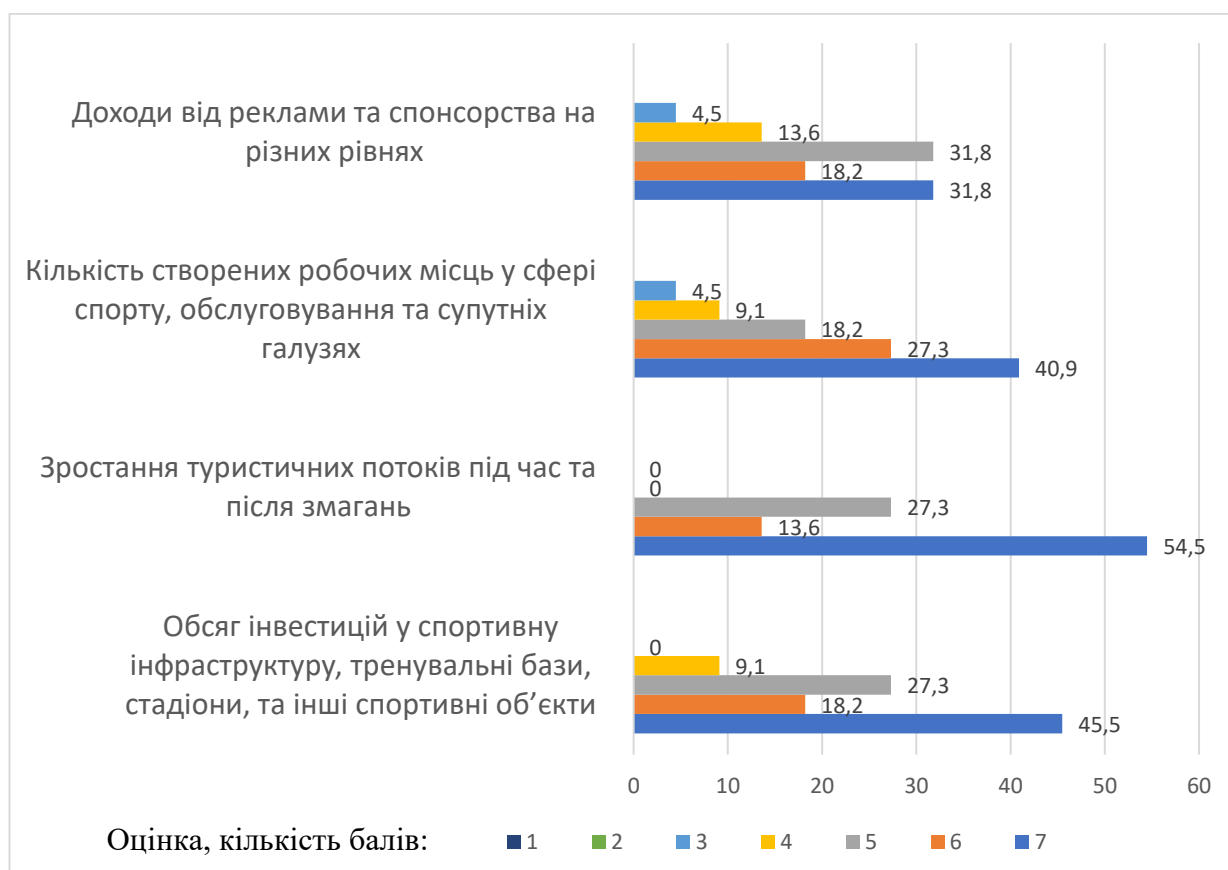

Рис.1. Оцінювання експертами інформативності підкритеріїв для критерія «Економічний вплив міжнародних спортивних змагань на розвиток фізичної культури і спорту держави» (%)

Аналіз **інформативності показників** для підкритерія «Обсяг інвестицій у спортивну інфраструктуру» показує, що загальні інвестиції в будівництво та модернізацію спортивних об'єктів отримали найвищу оцінку: 45,5% експертів оцінили їх у 7 балів, що підтверджує їхню ключову роль у

загальній оцінці впливу. Ще 18,2% поставили 6 балів, що підкреслює високий рівень інформативності цього показника. Проте 22,7% оцінили його у 5 балів, а 13,6% – у 4 бали, що може свідчити про те, що реальний ефект інвестицій може залежати від контексту (локалізації, масштабів, управління) (табл.1).

Таблиця 1

Оцінювання експертами інформативності показників для підкритерія «Обсяг інвестицій у спортивну інфраструктуру, тренувальні бази, стадіони, та інші спортивні об'єкти» (%)

Показники	Оцінка, кількість балів						
	7	6	5	4	3	2	1
Загальні інвестиції (включаючи державні, приватні, міжнародні) в будівництво та модернізацію спортивних об'єктів	45,5	18,2	22,7	13,6	-	-	-
Середня вартість інвестицій на одного мешканця	18,2	18,2	22,7	27,3	9,1	4,5	-
Інвестиції у підтримку спорту для населення (забезпечення інвентарем, облаштування спортивних майданчиків тощо)	22,7	18,2	27,3	18,2	4,5	4,5	-

Показник «Середня вартість інвестицій на одного мешканця» отримав помірну оцінку: лише 18,2% експертів дали 7 балів, ще стільки ж оцінили її у 6 балів. Найбільша частка оцінок — 4 бали (27,3%), що свідчить про обмежену інформативність цього показника у порівнянні із загальними інвестиціями. Лише 4,5% експертів оцінили цей показник у 2 бали, що вказує на його певну актуальність, проте менш суттєву для загального впливу.

Інвестиції у підтримку спорту для населення отримали змішані оцінки. Найвищу оцінку (7 балів) дали 22,7% експертів, 27,3% оцінили їх у 5 балів, а 18,2% — у 4 бали. Низькі оцінки (2 бали — 4,5% та 1 бал — 4,5%) вказують на те, що цей показник розглядається як важливий, але менш інформативний у контексті великих спортивних заходів, хоча він має значення для розвитку спорту на локальному рівні.

Тому можемо зробити висновок про те, що найбільш інформативним показником є обсяг загальних інвестицій в будівництво та модернізацію спортивних об'єктів, адже вони відображають масштаб впливу та довготривалий ефект. Середня вартість інвестицій на одного мешканця та інвестиції у підтримку спорту для населення отримали нижчі оцінки через їхній локальний характер та складність в оцінюванні реального впливу на фізичну культуру і спорт загалом.

Аналіз інформативності показників для підкритерія «Зростання туристичних потоків

під час та після змагань» свідчить про такі тенденції (табл.2):

-загальна кількість туристів під час змагань отримала відносно високу оцінку: 36,4% експертів поставили 7 балів, а ще 22,7% — 6 балів. Це свідчить про значущість показника для оцінки впливу змагань на туризм. Проте 27,3% експертів оцінили його в 5 балів, а 9,1% дали 2 бали, що вказує на те, що сам по собі цей показник може не відображати повної картини впливу без врахування контексту (наприклад, природи події чи регіональних особливостей);

-зміна у кількості туристів порівняно з минулим роком або подібними періодами до змагань є найінформативнішим показником у цій категорії. Найвищу оцінку (7 балів) йому надали 45,5% експертів, а ще 27,3% оцінили його у 6 балів. Це свідчить про важливість динамічних даних для розуміння того, наскільки спортивні події сприяють приросту туристичних потоків у порівнянні з базовими показниками;

-додаткові витрати туристів на проживання, харчування, транспорт і розваги також отримали високі оцінки: 45,5% експертів оцінили цей показник у 7 балів, 27,3% — у 6 балів. Це підкреслює його значущість для оцінки економічної вигоди від змагань. Проте 13,5% експертів дали 4 бали, що може свідчити про складність збору точних даних для такого аналізу.

Таблиця 2

Оцінювання експертами інформативності показників для підкритерія «Зростання туристичних потоків під час та після змагань» (%)

Показники	Оцінка, кількість балів						
	7	6	5	4	3	2	1
Загальна кількість туристів під час змагань, включаючи іноземців	36,4	22,7	27,3	4,5	-	9,1	-
Зміна у кількості туристів порівняно з минулим роком або з подібними періодами до змагань	45,5	27,3	18,2	4,5	4,5	-	-
Додаткові витрати туристів на проживання, харчування, транспорт, розваги	45,5	27,3	9,1	13,5	-	4,5	-

Тому робимо висновок про те, що найінформативнішим показником є зміна у кількості туристів, оскільки він надає динамічну оцінку ефекту змагань. Додаткові витрати туристів є важливими для оцінки

економічного впливу, але їх використання потребує детальних даних. Загальна кількість туристів є значущим показником, але може не повністю відображати довгостроковий вплив спортивних заходів без урахування контексту.

Аналіз інформативності показників для підкритерія «Кількість створених робочих місць у сфері спорту, обслуговування та супутніх галузях» демонструє наступне (табл.3), що нові робочі місця у сфері спорту отримали неоднорідні оцінки. Найвищий бал (7) надали 36,4% експертів, що свідчить про важливість цього показника для оцінки

розвитку спортивної галузі. Однак значна частка оцінок у 5 балів (45,5%) вказує, що цей показник вважається помірно інформативним через обмежений вплив на економіку. Оцінки в 4,5% на рівнях 6 і 4 балів, а також 9,1% на рівні 3 балів вказують на те, що цей аспект потребує уточнення та деталізації.

Таблиця 3

Оцінювання експертами інформативності показників для підкритерія «Кількість створених робочих місць у сфері спорту, обслуговування та супутніх галузях» (%)

Показники	Оцінка, кількість балів						
	7	6	5	4	3	2	1
Нові робочі місця у сфері спорту: тренери, адміністративний персонал тощо	36,4	4,5	45,5	4,5	9,1	-	-
Нові робочі місця в обслуговуванні: готелі, транспорт, ресторанний бізнес тощо	36,4	27,3	18,2	9,1	4,5	4,5	-
Нові робочі місця, створені під час організації змагань (кількість позицій з розподілом на постійні та тимчасові)	45,6	22,7	9,1	9,1	9,1	4,5	-

Нові робочі місця в обслуговуванні отримали більш рівномірний розподіл високих оцінок. Найвищий бал поставили 36,4% експертів, а 27,3% оцінили цей показник у 6 балів, що свідчить про визнання його значущості для сфери обслуговування. Водночас 18,2% оцінили цей показник у 5 балів, а 9,1% – у 4 бали, що може вказувати на залежність цього критерію від масштабу та місця проведення змагань.

Нові робочі місця, створені під час організації змагань отримали найвищу інформативність серед трьох показників. 45,6% експертів оцінили його в 7 балів, а ще 22,7% дали 6 балів. Це свідчить про ключову роль цього показника для оцінки економічного впливу змагань. Лише 9,1% оцінили його в 5 або 4 бали, і такий самий відсоток надав 3 бали. Це підтверджує, що показник важливий, особливо якщо

враховується розподіл між постійними та тимчасовими робочими місцями.

Відтак найбільш інформативним є показник нових робочих місць, створених під час організації змагань, оскільки він відображає як короткостроковий, так і довгостроковий економічний ефект. Нові робочі місця в обслуговуванні також мають високий рівень інформативності, оскільки ці сектори значною мірою залежать від активності під час змагань. Робочі місця у сфері спорту є важливим показником, проте їхній вплив обмежується специфікою галузі.

Аналіз інформативності показників для підкритерія «Доходи від реклами та спонсорства на різних рівнях» демонструє, що жоден із показників не сприймається експертами як однозначно домінуючий, але всі вони мають певну цінність для оцінювання (табл.4).

Таблиця 4

Оцінювання експертами інформативності показників для підкритерія «Доходи від реклами та спонсорства на різних рівнях» (%)

Показники	Оцінка, кількість балів						
	7	6	5	4	3	2	1
Загальний обсяг доходів від рекламних контрактів і спонсорства	31,8	18,2	40,9	4,5	-	4,5	-
Середній дохід від одного спонсора	18,2	27,3	31,8	4,5	13,6	4,5	-
Кількість спонсорів та рекламних партнерів	13,6	36,4	31,8	4,5	4,5	9,1	-

Загальний обсяг доходів від рекламних контрактів і спонсорства отримав найвищі оцінки: 31,8% експертів дали 7 балів, що свідчить про важливість цього показника для розуміння масштабу економічного впливу. Проте 40,9% оцінили його в 5 балів, що може вказувати на те, що сам по собі загальний обсяг доходів не завжди відображає ефективність або рівномірність розподілу фінансових вигод. Низькі оцінки (4,5% у 4 і 2 бали) свідчать про залежність цього показника від контексту конкретного заходу.

Середній дохід від одного спонсора отримав нижчі оцінки. Лише 18,2% експертів поставили 7 балів, тоді як 27,3% дали 6 балів, а 31,8% — 5 балів. Це вказує на те, що хоча цей показник дозволяє оцінити ефективність співпраці з окремими спонсорами, він менш інформативний для аналізу загального впливу. Більш низькі оцінки (13,6% у 3 бали та 4,5% у 2 бали) підтверджують обмежений масштаб його значущості.

Кількість спонсорів та рекламних партнерів отримала найнижчу оцінку як найбільш інформативний показник (лише 13,6% дали 7 балів). Проте 36,4% експертів оцінили його у 6 балів, що свідчить про важливість цього показника для аналізу широти співпраці у рамках спортивного заходу. Ще 31,8% експертів поставили 5 балів, вказуючи на його помірну цінність. Низькі оцінки (4,5% у 4 та 3 бали, 9,1% у 2 бали) підтверджують, що цей показник не завжди достатньо репрезентативний.

Найбільш інформативним є загальний обсяг доходів від реклами та спонсорства, оскільки він демонструє загальний масштаб фінансового ефекту. Середній дохід від одного спонсора та кількість спонсорів доповнюють оцінку, проте вважаються менш важливими через їхній обмежений вплив на розуміння загальної картини. Використання цих показників у комплексі дозволяє отримати повнішу оцінку ефективності залучення фінансування.

Експерти висловили такі побажання до підкритеріїв, показників і одиниць їх вимірювання критерія Економічний вплив: потенційний історичний вплив міжнародних спортивних змагань на розвиток фізичної культури і спорту держави; зважаючи що спонсорські кошти загалом отримує організатор, а не міста, тому важливо виміряти кількість згадувань міст у

міжнародних медіа; зростання впізнаваності туристичних дестинацій після змагань; доходи від використання об'єктів спортивної інфраструктури; доходи місцевих бюджетів від проведення змагань; доходи місцевого бізнесу; вплив на розвиток місцевої інфраструктури.

Обговорення.

Отримані результати свідчать, що серед **підкритеріїв** економічного впливу міжнародних спортивних змагань найбільш інформативними є зростання туристичних потоків та обсяг інвестицій у спортивну інфраструктуру. Це узгоджується з даними [1, 2], які відзначають, що розвиток інфраструктури та зростання туристичних витрат формують стійкі економічні ефекти та забезпечують мультиплікаційний вплив на місцеву економіку. Зростання кількості туристів під час та після змагань стимулює суміжні галузі, зокрема транспорт, готельний бізнес і сферу послуг, що підтверджується також дослідженнями [4].

Кількість створених робочих місць є ще одним важливим підкритерієм, оскільки спортивні заходи можуть суттєво впливати на рівень зайнятості у регіонах проведення змагань. Це узгоджується з висновками [5], які підкреслюють значення спортивних подій як інструменту регіонального розвитку. Водночас наші дані показали, що доходи від реклами та спонсорства, хоча й залишаються важливим джерелом фінансування спортивних заходів, потребують більш системного та стратегічного використання для підвищення їхнього економічного впливу. Подібні висновки наводять [7], відзначаючи залежність ефективності цих джерел від маркетингових стратегій організаторів.

Таким чином, зростання туристичних потоків, інвестиції в інфраструктуру та створення робочих місць можна вважати пріоритетними індикаторами довгострокового економічного ефекту від міжнародних спортивних змагань, тоді як доходи від реклами і спонсорства мають потенціал для посилення за умови більш активного залучення приватного сектору.

Найбільш інформативним показником економічного впливу є **обсяг загальних інвестицій у будівництво та модернізацію спортивних об'єктів**, що відображає масштаб заходів та їх довготривалий ефект на розвиток фізичної культури і спорту.

Натомість середня вартість інвестицій на одного мешканця та інвестиції у підтримку спорту для населення отримали нижчі оцінки через локальний характер цих показників і складність оцінювання їхнього реального впливу на галузь загалом. Це узгоджується з даними інших досліджень, які підкреслюють, що масштабні капіталовкладення у спортивну інфраструктуру формують фундамент для сталого розвитку спортивної діяльності, тоді як локальні інвестиції потребують більш детального контекстного аналізу для оцінки їх ефективності.

Результати дослідження показали, що найбільш інформативним показником економічного впливу міжнародних спортивних змагань є **зміна у кількості туристів**, оскільки цей показник відображає динамічну оцінку ефекту заходів та може бути вимірний безпосередньо після їх проведення. Подібні висновки наводять і [1, 3], які зазначають, що саме туристичні потоки мають найбільш чіткий і вимірюваний зв'язок із економічними вигодами приймаючої країни. Додаткові витрати туристів є важливими для глибшого розуміння економічного ефекту, однак цей показник вимагає детальних статистичних даних і складних методик збору інформації, що підтверджують і дослідження [2].

Загальна кількість туристів також є значущим показником, але, як вказує [5], вона може не повною мірою відображати довгостроковий економічний вплив без урахування структури витрат та рівня повторних відвідувань. Таким чином, поєднання показників динаміки туристичних потоків і додаткових витрат туристів дозволяє більш комплексно оцінити економічний ефект міжнародних спортивних змагань, що узгоджується з міжнародними підходами [4, 7].

Отримані результати свідчать, що **показник нових робочих місць**, створених під час організації міжнародних спортивних змагань, є найбільш інформативним, оскільки він відображає як короткостроковий економічний ефект, пов'язаний із підготовкою та проведенням заходу, так і довгостроковий вплив, що проявляється у збереженні створених робочих місць після завершення змагань. Подібні висновки наводять й інші дослідники, підкреслюючи роль спортивних подій як стимулятора розвитку ринку праці та

зниження рівня безробіття [1, 7]. Робочі місця у сфері обслуговування також мають високий рівень інформативності, оскільки саме ці сектори (готельно-ресторанний бізнес, транспорт, туризм) найбільш чутливі до зростання потоку відвідувачів під час проведення змагань [2]. Водночас робочі місця у сфері спорту залишаються важливим показником, проте їхній вплив є більш вузьким та обмежується специфікою галузі, що узгоджується з даними літератури про низьку еластичність цього сегмента щодо спортивних подій [6]. Таким чином, комплексна оцінка створених робочих місць у різних секторах дозволяє повніше визначити економічний вплив міжнародних спортивних заходів на розвиток фізичної культури і спорту.

Отримані результати свідчать, що загальний **обсяг доходів від реклами та спонсорства** є найбільш інформативним показником економічного впливу міжнародних спортивних змагань, оскільки він відображає масштаб залучених фінансових ресурсів і дозволяє оцінити їхню роль у розвитку фізичної культури та спорту. Це узгоджується з дослідженнями [2], які підкреслюють важливість сукупних доходів як інтегрального показника економічного ефекту. Середній дохід від одного спонсора та кількість спонсорів доповнюють оцінку, проте їхня інформативність є нижчою через обмежений вплив на загальну фінансову картину, що також підтверджують дані [5]. Використання цих показників у комплексі, як зазначають [3], дозволяє сформувати більш повну і точну оцінку ефективності фінансового залучення у рамках міжнародних спортивних подій.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Отримані результати свідчать, що найбільш інформативними підкритеріями економічного впливу міжнародних спортивних змагань на розвиток фізичної культури і спорту є зростання туристичних потоків, обсяг загальних інвестицій у будівництво та модернізацію спортивної інфраструктури, а також створення нових робочих місць. Ці показники відображають як короткострокові, так і довгострокові

економічні ефекти, сприяючи сталому розвитку регіонів і галузі в цілому. Водночас доходи від реклами та спонсорства, хоча й є ключовими для оцінки фінансової ефективності, потребують більш активного використання та комплексного аналізу для повнішої оцінки їхнього впливу на економіку. Комплексний підхід до оцінювання із застосуванням цих показників дозволяє

отримати більш об'єктивну і всебічну картину економічних вигод від проведення міжнародних спортивних подій.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку полягають у поглибленому вивченні механізмів економічного впливу міжнародних спортивних змагань на розвиток фізичної культури та спорту з урахуванням соціальних і регіональних особливостей.

Література

1. Preuss H. Event legacy framework and measurement. *Int J Sport Policy Polit.* 2019;11(1):103–18. DOI: <https://doi.org/10.1080/19406940.2018.1490336>.
2. Gratton C, Shibli S, Coleman R. The economic impact of major sports events: A review of ten events in the UK. *Manag Leis.* 2019;24(3):152–70. DOI: <https://doi.org/10.1080/13606719.2019.1602560>.
3. García B, de Wolff M. The impact of sport mega-events on national image: A systematic literature review. *Sport Soc.* 2020;23(6):995–1012. DOI: <https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1667463>.
4. Toohey K, Veal AJ. *The Olympic Games: A social science perspective*. 3rd ed. CABI; 2020.
5. Misener L, Schulenkorf N. Rethinking the social value of sport events through an asset-based community development (ABCD) perspective. *J Sport Manag.* 2018;32(3):208–19. DOI: <https://doi.org/10.1123/jsm.2017-0233>.
6. Weed M. The role of the Olympics and sport in public health promotion. *J Sport Soc Issues.* 2021;45(4):285–304. DOI: <https://doi.org/10.1177/01937235211012345>.
7. Grix J, Brannagan PM. Mega-events as catalysts for change: How the Tokyo 2020 Olympics can influence sport participation. *Sport Manag Rev.* 2021;24(4):563–76. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.smr.2020.12.001>.
8. Brown C, Massey J. Exploring educational legacies of the Olympic Games. *Int Rev Sociol Sport.* 2018;53(7):835–52. DOI: <https://doi.org/10.1177/1012690216684987>.
9. Приступа ЄН, Боднар ІР, Писко ЮЮ. Соціально-економічні та культурні аспекти впливу міжнародних спортивних змагань на фізичну культуру в Україні під час війни. *Наук часоп УДУ ім МП Драгоманова Серія 15 Наук-пед проблеми фіз культури (фіз культ і спорт)*. 2024;(11(184)):184–91. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11\(184\).37](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).37).
10. Приступа ЄН, Боднар ІР, Писко ЮЮ. Інформативність показників для оцінювання величини соціального впливу міжнародних спортивних змагань на розвиток фізичної культури і спорту. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура*. 2025;44:76–84.

References

1. Preuss H. Event legacy framework and measurement. *Int J Sport Policy Polit.* 2019;11(1):103–18. DOI: <https://doi.org/10.1080/19406940.2018.1490336>.
2. Gratton C, Shibli S, Coleman R. The economic impact of major sports events: A review of ten events in the UK. *Sociological Review* 54(s2):41 - 58. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2006.00652.x>.
3. Challenges by cultural and sport mega-events: Socio-economic and environmental effects : proceedings of international conference [Electronic resource] : Scientific Electronic Edition. – Kaliningrad : Publishing office of Immanuel Kant Baltic Federal University, 2021.
4. Toohey K, Veal AJ. *The Olympic Games: A social science perspective*. 3rd ed. CABI; 2020.
5. Misener L, Schulenkorf N. Rethinking the social value of sport events through an asset-based community development (ABCD) perspective. *J Sport Manag.* 2018;32(3):208–19. DOI: <https://doi.org/10.1123/jsm.2017-0233>.
6. Weed, M., Coren, E., Fiore, J., Wellard, I., Chatziefstathiou, D. and Suzanne, D. 2015. The Olympic Games and raising sports participation: a systematic review of evidence and an interrogation of policy for a demonstration effect. *European Sport Management Quarterly*. 15 (2). DOI: <https://doi.org/10.1080/16184742.2014.998695>
7. Grix J, Brannagan PM., Lee D. Sports Mega-Events and the Concept of Soft Power. In book: *Entering the Global Arena* :23-36 DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-13-7952-9_3
8. Byun, J, Leopkey B. Exploring Issues within Post-Olympic Games Legacy Governance: The Case of the 2018 PyeongChang Winter Olympic Games. *Sustainability*, 2020;12(9):3585. <https://doi.org/10.3390/su12093585>
9. Prystupa YeN, Bodnar IR, Pysko YuYu. Sotsialno-ekonomichni ta kulturni aspekty vplyvu mizhnarodnykh sportyvnykh zmahan na fizychnu kulturu v Ukraini pid chas viiny. *Nauk chasop UDU im MP Drahomanova Seriiia 15 Nauk-ped problemy fiz kultury (fiz kult i sport)*. 2024;(11(184)):184–91. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11\(184\).37](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).37).
10. Prystupa YeN, Bodnar IR, Pysko YuYu. Informatyvni pokaznykiv dlia otsiniuvannia velychyny sotsialnoho vplyvu mizhnarodnykh sportyvnykh zmahan na rozvytok fizychnoi kultury i sportu. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Seriiia: Fizychna kultura*. 2025;44:76–84. <https://doi.org/10.15330/fcult.44.76-84>

Abstract**PRYSTUPA Evhenii, BODNAR Ivanna, PYSKO Yuliia**

Ivan Boberskyj Lviv State University of Physical Culture

THE SIGNIFICANCE OF SUB-CRITERIA OF THE ECONOMIC IMPACT OF INTERNATIONAL SPORTS COMPETITIONS ON THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

An important task of contemporary research is to determine the significance of individual sub-criteria of the economic impact of international sports events in order to develop a sound system for evaluating their effectiveness. This will make it possible to formulate evidence-based recommendations for the planning of sports events and the use of their potential for the development of physical culture and sports in Ukraine. Purpose of the study – to determine the significance of the sub-criteria of the economic impact of international sports events on the development of physical culture and sports in Ukraine and to identify the most informative indicators for a comprehensive assessment of this impact. Methods. In 2024–2025, an expert survey (n = 23) was conducted using Google Forms among specialists in the field of sports economics. Results. The growth of tourist flows and the volume of investments in sports infrastructure are the most informative sub-criteria of economic impact, confirming their long-term effect on the sector. The number of jobs created is also significant, especially for regional economic development. At the same time, revenues from advertising and sponsorship require stronger utilization to increase their impact on the economy. The most informative indicator is the total volume of investments in the construction and modernization of sports facilities, as it reflects the scale of impact and its long-term effect. The results confirm that the change in the number of tourists is the most informative indicator of the economic impact of international sports events, as it reflects the dynamics of the effect and is easily measurable. Additional tourist expenditures and the total number of visitors are important supplementary indicators, but for an objective assessment of their impact, it is necessary to take into account the structure of expenditures and long-term trends. The combined use of these indicators provides a more complete picture of the economic benefits of hosting sports events. The most informative indicator is the number of new jobs created during the organization of competitions, as it reflects both short- and long-term economic effects. New jobs in the service sector also have a high level of informativeness, as these sectors largely depend on activity during events. Jobs in the sports sector are an important indicator; however, their impact is limited by the specifics of the industry. The total volume of revenues from advertising and sponsorship is a key indicator for assessing the economic impact of international sports events, while the average income per sponsor and the number of sponsors should be used as supplementary indicators to form a comprehensive assessment of financial efficiency. Conclusion. The average investment per capita and investments in community sports programs received lower ratings due to their local nature and the complexity of assessing their real impact on physical culture and sports as a whole.

Keywords: investments, tourists, advertising, jobs.

Стаття надійшла до редакції / Received 26.08.2025**Прийнята до друку / Accepted 17.09.2025**